

JR—DÉPLACÉ·E·S

CAN ART CHANGE THE WORLD?

23/5/2024 -12/1/2025

KULTURHUSET
stadsteatern

GALLERI 5

SET
arn

23/5/2024 -12/1/2025 GALLERI 5

KULTU
stads

Foto: Déplacé.e.s, Procession, Triptyque. Turin, Italy, 2023. ©JR

INSPIRAMATERIAL FÖR LÄRARE

Introduktion

Det här materialet vänder sig till dig som ser utställningen JR – DÉPLACÉ·E·S tillsammans med dina elever. Det kan användas både innan och efter besöket. Ett samtal om en konstnärlig upplevelse kan ge förståelse för hur kultur kan spegla, diskutera och ifrågasätta den värld vi lever i. Utställningen berör teman som *Barn på flykt* och *Kan konst förändra världen?*

Om JR

Den franska konstnären JR, som inte röjer sitt verkliga namn, har skapat konst i det offentliga rummet i över 20 år, ständigt utifrån frågan: kan konst förändra världen? Han startade sin kreativa bana som streetkonstnär, men när han hittade en kamera i Paris tunnelbana började han istället dokumentera sina vänners graffitimålningar.

JR kombinerar fotografi och socialt engagemang i storskaliga verk. Han ställer ut dem på gator runt

om i världen, vilket ger människor som inte är typiska museibesökare möjlighet att ta del av hans konst. Från förorterna i Paris till slumområdena i Brasilien och gatorna i Istanbul och krigets Ukraina, klistrar han och hans team upp enorma svart-vita porträtt av lokalbefolkningen. Hans första storskaliga projekt, *Portrait of a Generation* (2004-2006), uppmärksammade fransk medias fördomsfulla bild av Paris förorter, genom att täcka staden med bilder av grimaserande ungdomar. Efter det började JR resa till konfliktområden för att lyfta berättelser om vanliga människor och inspirera till dialog. Oftast arbetar han på gräsrotsnivå i projekten och involverar alltid människor på plats på olika sätt. I projektet *Face 2 Face* (2007) tog han porträtt av israeler och palestinier med samma yrkestitel och klistrade upp bilderna sida vid sida längs barriären på Västbanken.

Numera kallar han sig varken fotograf eller streetkonstnär, utan har funnit ett helt eget uttryck. Han använder sig även av ljud, film, dans, böcker och sociala medier för att nå ut med sina budskap.

Foto: Times Magazine. Déplacé-e-s, Valeria, Lviv, Ukraine, 2022. © JR

Om utställningen DÉPLACÉ·E·S

Ordet *Déplacées* har flera betydelser. En person som är *déplacé* är en människa som av olika anledningar är på flykt. Det kan även syfta på någon som av ekonomiska skäl flyr sitt land. I vissa sammanhang kan ordet också betyda förflyttad, på fel ställe, felplacerad, att vara fel eller obekvämt.

DÉPLACÉ·E·S är en bildserie om de miljontals barn som är på flykt runt om i världen på grund av förföljelse, krig, klimatkatastrofer och kränkningar av mänskliga rättigheter. För varje bild reste JR och hans team till platser till platser som Ukraina, Rwanda, Mauretanien, Colombia och Grekland. Med hjälp av lokalsamhället på respektive plats rullade de ut en bild av ett flyktingbarn på en gigantisk presenning.

I utställningen DÉPLACÉ·E·S, som visades första gången på Gallerie d'Italia i Turin våren 2023, presenteras bilderna av alla dessa flyktingbarn samlade på en och samma plats. Valeria, Thierry, Kevine, Andiara, Angel, Jamal, Ajara, Moise och Mozhdia är namnen på de barn som förkroppsligar de här tvångsförflyttningarna. Genom att förstora deras porträtt ger JR tillbaka människor deras synlighet och värdighet. I utställningen på Kulturhuset Stadsteatern visas också en fördjupande film som beskriver de många projekt som JR arbetat med i bland annat Israel och Palestina. Även flyktinglägren spelar en stor roll i utställningen. Besökarna ska kunna fördjupa sig i flyktinglägren som plats med hjälp av en omslutande videoprojicering, ett så kallat immersive room. Utställningen vill också inspirera till handling och ställer frågan som JR:s konst så ofta kretsar kring: kan konst förändra världen?

Om deltagande projektet *Inside Out*

År 2011 skapade JR det globala konstprojektet *Inside Out*, som hjälper olika grupper i samhället att göra sin röst hörd genom storskaliga svartvita porträtt som klistras upp på offentliga platser. Tack vare sin anonymitet lämnar JR utrymme för ett möte mellan motivet/protagonisten och den förbipasserande/tolkaren. Det är vad JR:s arbete handlar om: att väcka frågor.

Med gatan som canvas – Mitt på Sergels torg

Sedan lanseringen 2011 har över 500 000 personer från 152 länder deltagit i JR:s projekt *Inside Out*. Under maj 2024 stationerades *Inside Out*-bilen mitt på Sergels torg och bjöd in människor att ta sina porträtt och se sig själva speglas i en mosaik av samhället.

Vem som helst kan initiera ett *Inside Out* -projekt, läs mer [här](#).

Att tala om konst

Du som lärare behöver inte vara expert på utställningens innehåll, problemställningar eller tematik. Du är, på samma sätt som dina elever, en åskådare och har rätt till din egen tolkning av det ni ser tillsammans.

Att ge eleverna en möjlighet att gemensamt samtala om en utställning är viktigt, då det låter eleverna processa sina erfarenheter. Det kan stärka och fördjupa den konstnärliga upplevelsen, samtidigt som det hjälper dig som lärare att upptäcka vad eleverna fastnat för och därigenom hitta lämpliga pedagogiska infallsvinklar. Var noga med att inte forma samtalet så att eleverna känner att de ska behöva redovisa vad de kommer ihåg och förstått, då det kan skapa motvilja. Försök i stället skapa ett samtal på elevernas villkor, där de kan dela med sig av vad de själva vill och har behov av. Detta går att göra på en mängd olika sätt. Här följer ett förslag på en samtalsmetod:

Foto: Alexandre Ayer

1. Beskriv

Beskriv för varandra vad ni minns från utställningen. Hur såg galleriet/rummet ut? Vilka bilder och/eller filmer var med? Fanns det personer med på bilder och stod de för något? Såg ni likheter mellan JR:s olika konstprojekt? På vilket sätt skilde de sig åt? Försök hålla samtalet fritt från värderingar och tolkningar.

2. Tolka

Vad kan alla dessa saker ni nu beskrivit betyda? Finns det detaljer som ger oss ledtrådar om vad konstnären vill ha sagt? Utgå från att alla konstnärliga val som gjorts är medvetna. Alla tolkningar är välkomna och målet är inte att komma överens om en gemensam "rätt" tolkning, utan att lyfta olika möjligheter och perspektiv.

3. Reflektera

I det sista steget reflekterar ni genom att väga in vad ni tycker och känner kring upplevelsen. Vilka associationer får ni? Och vad tycker ni om detta? Det här kan antingen fortsatt ske i grupp, men kan också göras individuellt eller i en kombination av båda. Det viktiga är att eleverna ges en möjlighet att formulera sina egna tankar om utställningen, med stöd i det gemensamma samtalet.

Exempel

Exempel på teman och frågeställningar från DÉPLACÉ·E·S att utgå från i ett filosofiskt samtal:

- **Kan konst förändra världen?**
- **Gör JR:s konstprojekt någon skillnad för människorna som är med i dem?**
- **Vad kan förändras, vad kan inte förändras?**
- **Vad innebär det att flytta eller fly?**
- **Hur kan man ta sig vidare efter att ha varit med om svåra upplevelser?**
- **Vad är ett samhälle?**
- **Vad innebär det att vara medborgare eller del av ett samhälle?**
- **Vad har vi som enskilda individer för ansvar i att förändra världen?**
- **Vad har vi som kollektiv för ansvar i att förändra världen?**
- **Civil olydnad - får man göra olagliga saker om det tjänar andra motiv?**

Förslag på övningar

Genom att koppla samman konstupplevelsen med skapande övningar kan eleverna få en djupare förståelse för de mänskliga berättelserna bakom utställningen och även bli inspirerade att själva agera för förändring.

FÖR LÅGSTADIET

Packa en väska:

Övningen syftar till att prata om vad flykt kan innebära för ett barn. Vad skulle kunna vara nödvändigt för att göra en lång resa.

Förslag på frågor till eleverna kan vara:

- **Vad vill du ta med dig? Vad skulle du sakna mest? Vad vill du lämna kvar? Vad vill du ta med som visar var du kommer ifrån?**

Ta fram en låda eller väska. Låt barnen rita eller klippa ut sina idéer i kartong och lägga dem i lådan.

Självporträtt:

Skapa ett porträtt med inspiration från JR:s konst.

Eleverna kan använda olika tekniker som målning, kollage eller tidningsutklipp för att uttrycka sig. Bestäm er för en likadan bakgrund, liksom prickarna i Inside Out-projektet, och lägg bakom porträtten. Appar som tex Pic-collage har enkla gränssnitt för detta. Bilderna kan sedan användas för att berätta om varje elevs egen historia och identitet, samtidigt som också gruppens gemenskap blir synlig.

FÖR MELLANSTADIET OCH HÖGSTADIET

Digital berättelse:

Skapa en berättelse på max 1 minut med hjälp av bildspel eller video. Lägg på en voice over.

Temat kan vara att beskriva något som man vill förändra i samhället. Låt eleverna utgå ifrån sina egna erfarenheter av exempelvis orättvisa eller otrygghet.

Skrivövning:

Ge eleverna en skrivuppgift som uppmanar dem att utforska temat för utställningen på ett personligt sätt.

Till exempel kan du be dem att skriva en berättelse om en karaktär som har blivit tvungen att lämna sitt hemland och de utmaningar och känslor de möter på sin resa. Ett annat alternativ kan vara att låta eleverna intervjua en person som har erfarenhet av att fly, eller flytta långt bort.

FÖR GYMNASIET

Aktivismprojekt:

Uppmuntra eleverna att tänka på hur de kan använda konst och kreativitet för att påverka samhället.

De kan arbeta tillsammans för att planera och genomföra ett projekt relaterat till flyktingfrågan, såsom en insamling av kläder eller pengar till flyktingorganisationer, eller en kampanj för medvetenhet och solidaritet.

Skapande workshop:

Eleverna ges möjlighet att uttrycka sina egna tankar och känslor kring sociala problem och mänskliga rättigheter genom att arbeta med samma typ av konstnärliga tekniker som JR – såsom fotografi, collage, och grafisk design. **Skapa en affischkampanj, t-shirts med budskap, en gemensam skulptur av upphittat skräp eller en procession för en gemensam sak eller idé.**

Här kan man dela in eleverna i grupper, eller låta dem skapa på egen hand. **Avsluta workshoppen med en presentationsrunda där varje elev eller grupp får visa och berätta om sitt konstnärliga verk för resten av klassen.**

Vill ni ha mer?

Fördjupning: www.jr-art.net

Giants: Kikito - Tecate (2017) Kortfilm att se innan eller efter besöket om projektet Giants vid gränsen mellan Mexiko & USA

Paper & Glue (2021) Dokumentärfilm från 2021
(Finns att streama på HBO och [Youtube](https://www.youtube.com/watch?v=...))

[Läs mer om utställningen](#)

Skolvisningar

Vi erbjuder kostnadsfria skolbesök med introduktion och samtal. [Boka här](#)

Skapande skola

I samband med utställningen vi fördjupande workshops i Konstverkstan som går att boka inom ramen för Skapande skola. Dessa kan skräddarsys efter era behov.

För mer information, maila:
estella.burga@kulturhusetstadsteatern.se

[Läs mer om vår skolverksamhet](#)

KULTURHUSET
stadsteatern